

מצות עשה לנטות אחרי רבים

כתב הרמב"ם בסה"מ מ"ע קעה שצוה לנטות אחרי רבים כשתפול מחלוקת בין החכמים בדין מדיני התורה כולם. וכן נמשך ונטה בדין פרטי ג"כ בדין ראובן ושמעון, דרך משל כשתפול המחלוקת בין דייני עירם וכו' נמשך אחר הרוב, והוא אמרו יתעלה אחרי רבים להטות. ובבאור אמרו רובא דאורייתא. ועי' בזהר הרקיע לרשב"ץ (ע' נב) שדחה דאף אם רובא דאורייתא אינה ראייה שהיא מ"ע ממנין המצוות. ובאמת הבה"ג לא מנאה, ועי' בבאור הרי"ף לרס"ג עשה צו.

והחינוך (עח) האריך בשרשי המצוה שהיא קיום הדת שיש תורה אחת לכולנו. וכ' דנוהגת בכל זמן בזכרים ובנקבות. וכ"כ החרדים (פי"ב ל) "בכל דור ודור כשיש מחלוקת בין חכמי ישראל באיסורא או בממונא, מ"ע לילך אחרי הרוב שנא' אחרי רבים להטות".

ומבואר דעיקר המצוה היא בהכרעת מחלוקת בהלכה, ולכן הוא בכל אדם בהנהגתו למעשה, וכמ"ש החינוך בסוף דבריו ועובר עליה ולא נטה אחריהם ביטל עשה. אך הסמ"ג (ע' צח) כ' ללכת אחרי הרוב אם נחלקו הדיינים. ולא הזכיר כלל את ענין מחלוקת בהלכה. ולכאוף פליג בהגדרת עיקר המצוה אם היא בדיינים או בכל אדם. ועי' אבן עזרא (כג,ב).

ועי' במנ"ח (אות א) שבמחלוקת החכמים שהוכרעה אחרי הרוב גם המועטים צריכים לבטל דעתם וללכת אחרי הרוב. ועוד כ' (אות ח) דאף אם עושה להחמיר נגד הרוב, עובר בעשה זו כי צריך לבטל דעתו.

ועי' תומים (כה בקיצור ת"כ סי' קכג) דהציווי שנאמר אחרי רבים להטות היינו כשדנים על המעשה ועל נדון גמור, אזי מחוייבים אנו לעשות כפי ההוראה. אבל בדין שאינו למעשה אלא לקבוע הלכה לדורות, לא שייך בזה אחרי רבים להטות.

ע"ע במנ"ח (ב) מ"ש בשם הגט פשוט שאם לא נשאו ונתנו יחד לא נאמר בו החיוב אחרי רבים להטות, ולכן בספרי הפוסקים לא שייך הכרעה עפ"י רוב.

רוב בסנהדרין

מקור דינא דרוב הוא במקרא הנאמר בדיינים "**אחרי רבים להטות**", וביאר בשערי יושר (ש"ג פ"א) דהכרעה עפ"י רוב דיינים יש בה טעם שרוב שמכוונים לדעה אחת יותר קרוב לומר שכוונו לאמת. (ועי' העמק דבר דכ"ה פשטיה דקרא). והביא סייעתא מד' החינוך במצוה זו (ע"ח) שכ' "הודיעתנו התורה **שריבוי הדעות יסכימו לעולם אל האמת** יותר מן המיעוט", (עי"ש) תנאיו דב' הכיתות שוות בחכמת האמת). ועפ"ז כ' השער"י דגם בט' חנויות אינו רוב במציאות הפרישה אלא שכל חנות גורמת צד ספק בבשר, ואזלינן אחר רוב הצדדים.

אך בבית האוצר (ח"ב יח, ו) הוכיח שהוא מטעם הכרעה דהרוב מכריע את המיעוט להיות כמוהו, ולא מצד סברא.

בחי' הגר"ח (סט' רכט) ביאר דמדיינים ילפינן גם הליכה אחר הרוב בספק, וגם דין רובו ככולו, כיון שהגמר דין צריך להיות עפ"י כל הבי"ד, וע"כ דהוא מדין רובו ככולו, דעי"ז נחשב שיש את כל המנין הנצרך. ומעצם מה דמכריעים את אמיתת הדין עפ"י הרוב, למדנו שרוב מכריע בספק. ובאופן אחר כ' בשער"י (ש"ג סוף פ"ד) דהוא מקור לביטול ברוב, משום דבדיינים איכא ב' דינים, הא' לגבי קביעת ההלכה שהולכים אחר הרוב. והב' לגבי גמר דין עפ"י הרוב שהוא מדין ביטול ברוב, דחלות גמר דין של בי"ד היא ע"י **שפסק הדין של המיעוט מתבטל במציאות**.

הלך אחר הרוב - בירור ודאי או הנהגה בספק

שי' הרא"ש (תורא"ש ב"מ ו: סד"ה קפץ) דהכרעת רוב היא עדיין **בגדר ספק** "אלא שהתורה התירה ספק זה באיסורין, כדכתיב אחרי רבים להטות". וכ"ד הריטב"א שם. וכ"מ בתרוה"ד (שמט) שכ' דרוב לא מיקרי ראייה (לגבי המע"ה). אך התוס' בב"מ שם הקשו את קושיית הרא"ש ולא תירצו, והכריח מזה השערי תורה (א,א) דס"ל דרוב הוא **בגדר ודאי**.

וכ' הפלתי (סג,א) דפלוג' רב ושמואל בכתובות טו: ויומא פד: אם הולכים אחר הרוב **בפיקו"נ**, היא בזה דלרב רוב הוא בירור ודאי, אבל לשמואל עדיין הוי בגדר ספק. וכע"ז כ' בחי' רמ"ש (ב"ב צב.) דפלוג' רב ושמואל אם הולכים **בממון** אחר רוב, כנ"ל דלרב הוא בירור ולכן אין חילוק בין ממון לאיסור, אך לשמואל הוא הוה ספק רק שהתורה החשיבתו כודאי, ובממון לא שייך.